

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“กุสลกิริยา — กระทำกุศล, กระทำสิ่งที่ดี”

กุสลกิริยา อ่านตามภาษาบาลีว่า กุ - สะ - ละ - กิ - ริ - ยา มาจากคำว่า กุสล (ความดี, กุศล) กับ คำว่า กิริยา (กระทำ) รวมกันเป็น กุสลกิริยา แปลว่า กระทำกุศล, ทำสิ่งที่ดี เป็นคำที่มีความหมายอย่างลึกซึ้ง เป็นเครื่องเตือนที่ตอแย่งในชีวิตประจำวัน แสดงถึงขณะที่ได้ทำความดี ซึ่งก็คือขณะที่สภาพธรรมที่ติดามเกิดขึ้นเป็นไปนั่นเอง ไม่มีสัตว์ ไม่มีบุคคล ไม่มีตัวตน มีแต่ธรรมเท่านั้นที่เกิดขึ้นเป็นไป โอกาสใดที่จะได้ทำกุศล ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องใดๆ ก็ตาม ก็ไม่ควรที่จะละเลยโอกาสนั้นไป เพราะโอกาสของการได้ทำกุศลในชีวิตประจำวันนั้น เป็นโอกาสที่หายาก เทียบส่วนกันไม่ได้เลยกับขณะที่เป็นอกุศล ซึ่งในวันหนึ่งๆ อกุศลเกิดบ่อยมากเป็นปกติอยู่แล้ว ถ้าไม่มีโอกาสของกุศลได้เกิดขึ้นบ้างเลย นับวันอกุศลก็จะสะสมพอกพูนหนาแน่นทับถมขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สังสารวัฏฏ์ยืดยาวต่อไปอีก แต่ถ้ามีการทำกุศล ทำความดีประการต่างๆ ก็จะเป็นการค่อยๆ ขัดเกลาอกุศลอันเป็นสิ่งสกปรกในใจของตนออกไปได้ ได้สะสมที่พึงก่อนที่จะละจากโลกนี้ไป ตามข้อความในพระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค ปัพพโตปมสูตร ดังนี้

พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสกับพระเจ้าปเสนทิโกศล ว่า ดูกร महाบพิตร อาตมภาพขอบอกกล่าวขอเตือนให้ทรงทราบ ดูกร महाบพิตร ขราและมรณะ ย่อมครอบงำพระองค์ ดูกร महाบพิตร ก็แลเมื่อขราและมรณะ ครอบงำพระองค์อยู่ อะไรเล่าจะพึงเป็นกิจที่มหาบพิตรพึงกระทำ

พระเจ้าปเสนทิโกศล กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็แล เมื่อขราและมรณะครอบงำข้าพระองค์อยู่ อะไรเล่าจะพึงเป็นกิจที่หม่อมฉันควรจะทำ นอกจากประพฤติธรรม นอกจากประพฤติสมาสมา นอกจากทำกุศล นอกจากทำบุญ

ชีวิตของแต่ละบุคคลในแต่ละชาตินั้นแสนสั้นมาก เกิดมาแล้วในที่สุดก็ต้องตายด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีใครรอดพ้นจากความตายไปได้แม้แต่คนเดียว แต่ก็ไม่สามารถที่จะทราบได้ว่า จะเป็นวันใด เวลาใด และตามความเป็นจริงแล้ว แต่ละขณะของชีวิตเป็นธรรมทั้งหมด ธรรมเกิดขึ้นและดับไปอย่างรวดเร็วไม่หวนกลับมาได้อีก นี่คือความเป็นไปของสังสารวัฏฏ์ ซึ่งเป็นสภาพธรรมที่เกิดขึ้นดับเป็นไปอย่างไม่ขาดสาย

ควรที่จะได้พิจารณาว่า การได้เกิดมาเป็นมนุษย์ พร้อมทั้งมีโอกาสได้พบพระธรรมซึ่งเป็นคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้พบกัลยาณมิตรที่เกื้อกูลให้มีความเข้าใจพระธรรมที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก เป็นสิ่งที่ได้โดยยากแสนยากในสังสารวัฏฏ์ เมื่อเทียบกับการได้รูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งที่กระทบสัมผัสกาย ซึ่งมีเป็นปกติในชีวิตประจำวัน

เมื่อเป็นเช่นนี้ ทุกๆ วันควรที่จะได้พิจารณาอยู่เสมอว่า ชีวิตอาจจะอยู่ไม่ถึงพรุ่งนี้ก็ได้ อาจจะสิ้นชีวิตก่อนถึงวันพรุ่งนี้ก็ได้ มีโอกาสที่จะฟังพระธรรม ก็ควรเห็นประโยชน์ที่จะฟัง สะสมปัญญาในทันที มีโอกาสที่จะได้สะสมกุศล ก็สะสมทันทีเจริญทันที เป็นการเติมความดีลงในจิตใจของตนเองทุกๆ วัน เพื่อชำระล้างอกุศลธรรมทั้งหลาย เพราะถ้าไม่คอยเติมความดีแล้ว ก็ย่อมเป็นเหตุให้ออกุศลธรรมเกิดสะสมพอกพูนหนาแน่นขึ้นเรื่อยๆ **ผู้ที่เห็นประโยชน์ของกุศลธรรม จึงไม่ประมาทแม้กุศลเพียงเล็กน้อย**

จึงเป็นเครื่องเตือนใจที่ดีสำหรับทุกคนว่า ไม่ควรที่จะประมาทในทุกขณะจิต เพราะเหตุว่าบางคนอาจจะคิดว่าตนเองได้ทำกุศลมากแล้ว แต่ตามความเป็นจริงแล้ว ระยะเวลาที่กำลังทำกุศลนั้น เป็นเพราะศรัทธา (สภาพที่ผ่องใส) กดี หิริ (ความละอายต่ออกุศล) กดี โอตตัปปะ (ความเกรงกลัวต่ออกุศล) กดี เป็นต้น ซึ่งเป็นธรรมฝ่ายดีทั้งหมด ยังไม่เสื่อม ยังไม่หายไป แต่ว่าไม่ใช่ว่าจะไม่มีโอกาสของอกุศลเลย เพราะเหตุว่าโอกาสของอกุศลที่จะเกิดขึ้น มีมากเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากว่าเมื่อใดที่ศรัทธา เป็นต้น เสื่อมหายไป ไม่เกิดขึ้น ความไม่มีศรัทธา ซึ่งเป็นอกุศล ย่อมกลุ้มรุมจิตใจ เมื่อนั้นอกุศลย่อมเกิดขึ้น ซึ่งเป็นชีวิตประจำวันที่ทุกคนจะสังเกตเห็นได้ ขณะใดที่อกุศลเกิด สังเกตเห็นความไม่มีศรัทธา ไม่มี ความละอาย ไม่มีความเกรงกลัวต่ออกุศล ได้เลย ในทางตรงกันข้ามขณะที่เป็นกุศล ก็ย่อมมีธรรมฝ่ายดีเกิดร่วมด้วยทุกครั้ง ตามความเป็นจริงของธรรมซึ่งใครๆ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ตราบไต่ที่ยังเป็นมนุษย์ เป็นโอกาสที่ประเสริฐที่จะสามารถสะสมความดีหรือกระทำกุศลได้ทุกโอกาสและไม่ควรประมาทแม้ความดีเพียงเล็กน้อยด้วย เพราะเหตุว่าขณะใดก็ตามที่กุศลจิตไม่เกิด ขณะนั้นเป็นอกุศลและก็ไม่ใช้ขณะเดียวด้วย ยังเพิ่มขึ้นๆ แต่ละขณะมากมายมหาศาล เมื่อมีกิเลสมากมายอย่างนี้ ย่อมจะรู้แจ้งอริยสัจธรรมหรือว่าอยากจะมีสิ่งที่เป็นโลกธรรมฝ่ายดี คือ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เกิดขึ้น โดยที่อกุศลยังเต็มอยู่ ก็เป็นไปได้ เพราะถ้าอกุศลกรรมได้กระทำแล้วก็เป็นปัจจัยให้ทุกอย่างที่รู้ได้ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย เป็นสิ่งที่ไม่น่าพอใจทั้งหมด ดังนั้น ตราบไต่ที่ร่างกายนี้ยังไม่เนาเปื่อย กล่าวคือ ยังไม่ละจากโลกนี้ไป ควรที่จะเห็นประโยชน์ของการเป็นมนุษย์ เพราะเหตุว่ามนุษย์สามารถที่จะทำกุศล ทำความดีได้ทุกประการ และที่สำคัญ ต้องเข้าใจธรรมด้วย เพราะว่าหลายคนเกิดมาก็เป็นคนดี ตามการสะสม แต่เป็นคนที่ไม่สามารถที่จะรู้จักธรรมตามความเป็นจริงได้ เพราะฉะนั้น **เมื่อมีสิ่งที่มีจริง ๆ ซึ่งเป็นธรรม ก็ควรอย่างยิ่งที่จะรู้ในความเป็นจริงว่า เป็นธรรม ไม่ใช่เรา ไม่ใช่สิ่งหนึ่งสิ่งใด เพราะความรู้ ความ**

เข้าใจถูกเห็นถูก ไม่เสียหายเลย การฟังพระธรรมแต่ละครั้งทำให้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกในสิ่งที่มีจริงๆ เมื่อฟังต่อไป ความเข้าใจถูกก็ยิ่งเพิ่มขึ้น

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ตลอด ๔๕ พรรษา ไม่ว่าจะเป็นส่วนใดของคำสอนก็ตาม ก็เป็นเครื่องเตือนใจที่ตืออยู่เสมอ เตือนให้เป็นผู้ไม่ควรประมาทในชีวิต ไม่ประมาทในการเจริญกุศล ทำดีทุกประการ และพระธรรมก็เป็นประโยชน์ทุกกาลสมัยด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ได้ฟังได้ศึกษาเท่านั้น ทำให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษา มีความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นไปเพื่อการขัดเกลาละคลายกิเลสของตนเองที่เคยสะสมมาอย่างมากและเนิ่นนานในสังสารวัฏฏ์ ซึ่งจะต้องอาศัยกาลเวลาที่ยาวนานในการอบรมเจริญปัญญา จนกว่าปัญญาจะถึงความสมบูรณ์พร้อมในที่สุด

ชมรมบ้านจิมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗